

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

'n Kwalitatiewe studie na die rol van massa-toename in
die vroeë-adolesente dogter se belewenis van die self

deur

Stephina Johanna Lubbe

Voorgelê ter vervulling van die vereistes vir die graad
PhD in Verbruikerswetenskap (Kledingbestuur)

In die Fakulteit Natuur- en Landbouwetenskappe
Universiteit van Pretoria
Pretoria

Oktober 2008

VERKLARING

Ek verklaar dat die tesis, wat ek hier voorlê vir die graad PhD Verbruikerswetenskap (Kledingbestuur) aan die Universiteit van Pretoria, my eie werk is en nie voorheen deur my ingedien is vir 'n graad by hierdie of enige ander tersiêre instelling nie.

Stephna Lubbe

Aan God al die eer!

Opedra aan: Nico, Dini, Hanru, Nihandri, Pa Dries en Ma Dinie
Julle was die wind in my seile!

BEDANKINGS

Alle eer aan Hom wat my die geleentheid gegee het om deur Sy genade en toegerus met lewenskrag, deursettingsvermoë, gesondheid en 'n helder verstand, dié groot droom te kon waar maak. Dié studie se begin en einde lê by Hom; al was dit 'n alleen pad was ek altyd bewus van Sy teenwoordigheid.

“Vertrou op die Here!

Wees sterk en skep moed!

Ja, vertrou op die Here!”

Psalm 27:14

Graag bedank ek die volgende persone wat dit vir my moontlik gemaak het om die studie te onderneem:

- Professor Elmarie de Klerk, 'n promotor uit God se hand: dankie vir u positiwiteit, motivering, entoesiasme vir die vak, en bo alles, vir u menswees. Dit was vir my 'n groot voorreg om saam met u te werk. Ons deel 'n liefde vir die Here wat ons albei heel en vol gehou het. Hy was ons inspirasie, by Sy voete het ons vrede gevind oor al die aspekte van dié kosbare studie. DANKIE!
- Elkeen van die deelnemers: Charlene, Chené, Anje, Muargánlea, Anieka, Julia, Gisela, Jandalise, Dini, Renaldi, Michélien, Mareli, Annelize, Leoné, Nel mari en Suné – vir elkeen van julle se opregte belangstelling, eerlike respons en geloof in die studie. Julle het dié studie moontlik gemaak. Julle was “cool”.
- Dr Anna-Mart Bonthuys vir die bekwame wyse waarop u die taalversorging van dié studie gedoen het; u bydrae het 'n verskil gemaak.
- Elmarie en Ria wat ten spyte van jul bedrywige programme my altyd met advies oor die sielkunde aspekte van die studie en veral die data-insameling, bedien het. Julle is twee bekwame sielkundiges.
- Susan en Geranda vir die ongelooflike susters wat julle is; julle gebede, ondersteuning en kinders oppas het my droom help waar maak.
- Pa Andries en ma Dinie vir julle geloof in my, gebede vir my, duisende kilometers en ure, dae en weke se kinders oppas. By pa en ma het ek geleer 'n mens gee nie jou droom op nie en jy soek jou krag in die Here. Ek eer Hom vir wonderlike ouers wie se voorbeeld waardig is om gevolg te word.

- Dini, Hanru en Nihandri, julle is sulke kosbare kinders wat vir so 'n lang tyd net moes hoor: "Mamma kan nie nou nie". Dankie dat julle enduit daarin geglo het dat mamma eendag gaan klaar maak. Ek is verskriklik lief vir julle.
- Liefie, wat kan ek sê? Jy is 'n ongelooflike lewensmaat; jy is DIE BESTE. Sonder jou liefde en geloof sou dit nie moontlik gewees het nie. Dankie vir die kosbare man wat jy vir my is, vir al die ondersteuning, veral met Atlas.ti, laat nagte, gebede, begrip en koffie. Ek het jou so lief, ek waardeer jou en eer God vir 'n wonderlike man.

*Here, ek wil nie 'n titel hê met eer,
Dit is nie wat U vir my wou leer.
Buite, my kind, lê stukke, flenter mense,
Kyk na hulle met jou seerkry-swaarkry lense.
Tussen hulle stuur ek jou in,
Ek het jou onderrig, gaan en maak sin.*

OPSOMMING

'n Kwalitatiewe studie na die rol van massa-toename in die vroeë-adolesente dogter se belewenis van die self

deur

Stephina Johanna Lubbe

Studieleier: Prof Dr Helena Maria de Klerk

Departement: Verbruikerswetenskap

Graad: PhD in Verbruikerswetenskap: Kledingbestuur

OPSOMMING

In hierdie studie is die rol van massa-toename in die vroeë-adolesente dogter se belewenis van die self bestudeer.

Aspekte uit die literatuur wat 'n betekenisvolle bydrae tot die grondslag van die studie gelê het, is die volgende:

- die rol wat massa speel in die vroeë-adolesente dogter se belewenis van die self en die implikasies daarvan op haar kledinggedrag
- die rol van ander in die vroeë-adolesente dogter se belewenis van die self en die implikasies daarvan op haar kledinggedrag
- die strategieë wat die vroeë-adolesente dogter gebruik om die self in hierdie ontwikkelingsfase te kan handhaaf en die implikasies daarvan op haar kledinggedrag

Die steekproef is saamgestel uit 16 blanke vroeë-adolesente dogters tussen die ouderdom van 11 en 13 jaar, wat in 'n stedelike gebied woonagtig was.

'n Kwalitatiewe navorsingsmetodologie is vir die studie gevolg met ongestruktureerde onderhoude, fokusgroepe en persoonlike dokumentasie wat ook verskeie stimulistegnieke ingesluit het. Verbatim transkripsies van die onderhoude sowel as bekrywings van die onderhoudsituasies is gebruik vir die bespreking en interpretasie van die resultate. Dit is gedoen met inagneming van die breë navorsingsvrae wat die studie gerig het.

Vroeë-adolesente dogters ervaar massa-toename verskillend:

- Die normale-massa vroeë-adolesente dogter ervaar dat sy deur die fase van ingrypende veranderinge, wat massa-toename insluit, eintlik vet word. Sy is konstant besig met self-monitoring; die self word 'n objek van evaluering. Sy ervaar die emosie van skaamte en poog om haar liggaam te bedek vir ander wat haar voortdurend dophou.
- Aan die ander kant beleef die oormassa vroeë-adolesente dogter die ontwikkelingsfase meer ontspanne en is sy nie so bewus van haar liggaam en dit wat ander daarvan sê nie. Sy gee voor om nie so begaan te wees oor die oormassa nie, deur ander te blameer vir die situasie en vir haar voorkoms. Sy blameer selfs vir God dat Hy haar so geskep het. Sy ervaar die emosie van hartseer en deur voor te gee dat sy nie oor die situasie bekommerd is nie, hanteer sy slegs die emosie en nie die situasie nie.
- Aan die einde blyk dit egter dat normale-massa en oormassa vroeë-adolesente dogters dieselfde belewenis van die self in die oorgangsfase het. Hulle voel hartseer oor die verlore kinderjare en ervaar dat hulle minder tyd het om te speel maar meer verantwoordelikhede moet dra.

Die studie het die volgende bydrae gelewer:

- 'n Lewensverloop- en simboliese interaksionistiese perspektief kan as geskik beskou word vir 'n studie waarin 'n ontwikkelingsfase soos vroeë adolessensie ter sprake kom.
- Dit blyk dat die vroeë-adolesente dogter in die studie werklik bekommerd is oor haar voorkoms en dit wat ander van haar dink.
- Dit blyk ook dat die vroeë-adolesente dogter in hierdie studie, kleding gebruik om haar voorkoms so te bestuur dat dit aan die norm van ideale liggaamsbou wat in die media voorgehou word, kan voldoen, en dat dit haar kan ondersteun in die aanneem van 'n volwasse vroulike geslagsrol.
- Dit blyk dat die normale-massa vroeë-adolesente dogter van probleem-gefokusde handhawingstrategieë gebruik maak soos bedek, wegsteek of self-manipulering van die liggaam.
- Die oormassa vroeë-adolesente dogter daarenteë maak van meer emosioneel gefokusde handhawingstrategieë gebruik soos ontkenning, vermyding, kognitiewe her-ontwerp en godsdiens.

Die volgende aanbevelings kan gemaak word:

- Die kwalitatiewe navorsingstyl kan meer dikwels gebruik word in studies met jonger deelnemers.
- Kledingkundiges behoort dit in gedagte te hou dat veral die pas van klere vir die vroeë-adolessente dogter belangrik is en dat kleding wat die liggaam ontbloot, of styf aan die liggaam pas, die liggaam benadruk en die dogter ongemaklik en skaam laat voel.
- Daar behoort ook begrip te wees vir die feit dat dit vir die vroeë-adolessente dogter nou belangrik is om met verskillende voorkomsstyle te eksperimenteer ten einde 'n voorkoms te vind wat nie net by haar veranderde liggaam pas nie, maar ook by die nuwe rol wat sy nou moet aanneem.

Daar moet in gedagte gehou word dat die studie uitgevoer is met 'n beperkte aantal deelnemers en daarom kan die gevolgtrekking nie na die breë populasie veralgemeen word nie; dit het slegs betrekking op die 16 deelnemers wat met die toestemming van hul ouers aan die studie deelgeneem het.

SUMMARY

A qualitative study into the role of weight gain in the early-adolescent girl's experience of the self

by

Stephina Johanna Lubbe

Supervisor: Prof Dr Helena Maria de Klerk

Department: Consumer Science

Degree: PhD in Consumer Science: Clothing Management

SUMMARY

In this study the role of weight gain in the early-adolescent girl's experience of the self was studied.

Aspects from the literature that were significant and formed the foundation of the study were:

- the role that weight gain plays in the early adolescent girl's perception of the self and the implication that it may have for her clothing behaviour
- the role of others in the early adolescent girl's perception of the self and the implications that it may have for her clothing behaviour
- the strategies that the early-adolescent uses to cope with this development phase and the implications that it may have for her clothing behaviour

The study comprises 16 white early-adolescent girls aged between 11 and 13 years who, according to acknowledged criteria, are staying in an urban environment.

A qualitative research methodology was selected with unstructured interviews, focus groups, and personal documentation utilising various stimulus techniques. Verbatim transcriptions of the interviews as well as descriptions of the interview situation were used for the discussions and interpretations of the results, taking into account the broad research questions set for the study.

The findings were the following: Early-adolescent girls experience weight gain differently:

- The normal-weight early-adolescent girl experiences that by going through this phase of rapid change, which includes an increase in her weight, that she is actually becoming fat. She is constantly busy with self monitoring; her self is becoming an object to evaluate. She experiences the emotion of shame and wants to cover her body from people that are constantly looking at her.
- On the other hand, the overweight early-adolescent girl's experience of this phase is more relaxed; she is not so much aware of her body and what other people are saying about her. She pretends not to be worried about being overweight by blaming other people and situations for her appearance. She even blames God for creating her that way. She experiences the emotion of sadness and by pretending not to worry or by avoiding the situation, she only copes with the emotion – but the situation is not handled.
- In the end it seems that normal-weight and overweight early-adolescent girls share the same experience of the self. They feel sad about losing their childhood years when they felt less ashamed and had fewer concerns about their body's appearance. They feel the loss of having less time to play and more responsibilities.

The study could make the following contribution to the theory of clothing:

- The life course and symbolic interactions perspective would be suitable for studies into a developmental stage such as early adolescence.
- It seems that the early-adolescent girl in this study was really concerned with her appearance and about what other people thought of her.
- It seems that the early adolescent girl in this study used clothes in appearance management to manipulate her appearance in order to try and fit the ideal body that the mass media hold up as an example as well as for support in her adoption of an adult gender role.
- The normal-weight early-adolescent girls in this study made use of problem-focused coping strategies such as hiding and self-manipulation of their bodies.
- The overweight early-adolescent girl, on the other hand, made use of more emotionally focused coping strategies such as avoidance, re-appraisal, denial and religion.

The following recommendations were made:

- The qualitative research methodology could be used more often when studying younger participants.
- The early adolescent girl is especially concerned about the fit of her clothes. Tight fitted clothes and clothes that expose her body make her feel uncomfortable and ashamed of herself.
- An understanding of the early-adolescent girl's need to experiment with new styles and various appearances is needed.

One should keep in mind that this study was conducted with a limited number of participants and the conclusions reached therefore pertain only to the 16 participants who gave their valuable input willingly and with the consent of their parents.

INHOUDSOPGAWE

BEDANKINGS	iii
OPSOMMING	v
SUMMARY	viii
LYS VAN FIGURE	xliv
LYS VAN BYLAE	xv
HOOFSTUK 1: DIE STUDIE IN PERSPEKTIEF	1
1.1 AGTERGROND EN PROBLEEMSTELLING.....	1
1.2 BENADERING TOT DIE STUDIE.....	4
1.3 VERLOOP VAN DIE STUDIE.....	7
HOOFSTUK 2: VROEË-ADOLESENTE ONTWIKKELING	9
2.1 AGTERGROND.....	9
2.2 FISIEKE ONTWIKKELING.....	10
2.3 KOGNITIEWE ONTWIKKELING.....	12
2.3.1 Emosionele ontwikkeling.....	14
2.3.2 Morele en religieuse ontwikkeling.....	15
2.4 PSIGO-SOSIALE ONTWIKKELING.....	16
2.4.1 Die verloop van psigo-sosiale ontwikkeling.....	16
2.4.2 Die rol van ander in psigo-sosiale ontwikkeling.....	19
2.5 IMPLIKASIES VIR DIE STUDIE.....	21
HOOFSTUK 3: DIE KEUSE VAN 'n PERSPEKTIEF VIR DIE STUDIE	22
3.1 AGTERGROND.....	22
3.2 DIE KEUSE VAN 'n TEORETIESE PERSPEKTIEF VIR DIE STUDIE.....	23
3.2.1 Uitgangspunte van 'n lewensverloop-perspektief.....	23
3.2.2 Uitgangspunte van die simboliese interaksionisme.....	26
3.3 ONTWIKKELING VAN DIE SELF.....	28
3.3.1 Belewenis van die fisieke self.....	30
3.3.2 Belewenis van die innerlike self.....	31

3.3.3	Die rol van ander in die belewenis van die self.....	32
3.4	HANDHAWING VAN DIE SELF.....	35
3.5	IMPLIKASIES VIR DIE STUDIE.....	37
HOOFSTUK 4: NAVORSINGSONTWERP.....		39
4.1	AGTERGROND.....	39
4.2	SKEMATIESE KONSEPTUELE VOORSTELLING EN BREË NAVORSINGSVRAE.....	39
4.3	KEUSE VAN NAVORSINGSTRATEGIE EN -STYL	41
4.4	KEUSE VAN STEEKPROEF.....	42
4.4.1	Eenheid van analise.....	42
4.4.2	Seleksie van die eenheid van analise.....	42
4.5.	KEUSE, BESKRYWING EN TOEPASSING VAN DATA-INSAMELING, -VASLEGGING, -ANALISE EN INTERPRETASIE.....	43
4.5.1.	Data-insamelingsmetodes en -prosedure.....	43
4.5.1.1	Ongestruktureerde onderhoude.....	44
4.5.1.2	Fokusgroepe.....	50
4.5.1.3	Persoonlike dokumentasie.....	51
4.5.2	Data-vaslegging.....	51
4.5.2.1	Digitale opnames	52
4.5.2.2	Veldnotas.....	52
4.6	DATA-ANALISE EN -INTERPRETASIE	52
4.6.1	Reduksie en ordening van data.....	54
4.6.1.1	Rekenaargesteunde sagtewareprogram vir analise van kwalitatiewe data (CAQDAS).....	56
4.6.1.2	Gegronde teorie (“Grounded theory”) in CAQDAS.....	57
4.6.2	Data-aanbieding en -verifikasie	59
4.6.3	Gevolgtrekkings.....	60
4.7	GELOOFWAARDIGHEID VAN DIE STUDIE.....	61
4.7.1	Geloofwaardigheid en geldigheid.....	61
4.7.2	Betroubaarheid.....	64
4.7.3	Oordraagbaarheid.....	65
4.7.4	Objektiwiteit en bevestigbaarheid.....	66
4.8	ETIEK.....	67
4.8.1	Ingeligte Toestemming.....	67
4.8.2	Privaatheid.....	68

4.8.3	Benadeling/Skade.....	68
4.8.4	Persoonlike betrokkenheid.....	68
4.8.5	Persoonlike aanleg.....	69
HOOFSTUK 5: INTERPRETASIE EN BESPREKING VAN DIE RESULTATE.....		70
5.1	AGTERGROND.....	70
5.2	MASSA AS SELF.....	70
5.3	DIE SELF OP DIE PLANKE.....	83
5.4	DIE STRYD MET DIE SELF.....	89
5.5	VERLORE KINDERJARE.....	98
HOOFSTUK 6: GEVOLGTREKKINGS, EVALUERINGS EN AANBEVELINGS.....		101
6.1	AGTERGROND.....	101
6.2	GEVOLGTREKKINGS.....	101
6.2.1	Agtergrond met betrekking tot die aanbieding van die gevolgtrekkings.....	101
6.2.2	Oorkoepelende gevolgtrekking met betekking tot die rol van massa-toename in die vroeë-adolessente dogter se belewenis van die self.....	102
6.2.3	Gevolgtrekking met betrekking tot die rol van massa-toename in die normale-massa vroeë-adolessente dogter se belewenis van die self.....	108
6.2.4	Gevolgtrekking met betrekking tot die rol van massa-toename in die oormassa vroeë-adolessente dogter se belewenis van die self.....	110
6.3	EVALUERING.....	113
6.3.1	Geloofwaardigheid van die studie.....	113
6.3.2	Evaluering van data-insamelingsmetodes.....	114
6.3.3	Bereiking van die doel wat vir die studie gestel is.....	116
6.3.4	Bydraes tot die teorie.....	117
6.3.4.1	Geskiktheid van die simboliese interaksionisme en 'n lewensverloop-perspektief.....	117
6.3.4.2	Kleding- en voorkomsbestuur.....	119
6.4	AANBEVELINGS.....	122
6.4.1	Aanbevelings met betrekking tot kwalitatiewe navorsing met vroeë-adolessente.....	122
6.4.2	Aanbevelings met betrekking tot die waarde van kleding vir die vroeë-adolessente dogter.....	123
6.5	BEPERKINGE VAN DIE STUDIE.....	124
BIBLIOGRAFIE.....		125

LYS VAN FIGURE

FIGUUR 1: SKEMATIESE KONSEPTUELE VOORSTELLING VAN 'N INDIVIDU SE LEWENSVERLOOP, OORGANGSPUNTE DAARIN, EN BELEWENIS VAN DIE SELF.....	40
---	----

LYS VAN BYLAE

BYLAAG A: BRIEF AAN OUERS.....	144
BYLAAG B: VORM MET ALGEMENE INLIGTING.....	147
BYLAAG C: HAND MET OOPEINDE-VRAE.....	149
BYLAAG D: MOONTLIKE STIMULUSVRAE VIR ELKE ONDERHOUD.....	151
BYLAAG E: RIGLYNE GEVOLG BY DIE STEL VAN VRAE.....	155
BYLAAG F: SKETSE VAN “EK EN MY MAATS”	157
BYLAAG G: FOTO’S VAN DEELNEMERS.....	166
BYLAAG H: COLLAGE.....	167
BYLAAG I: LIGGAAMSTEVREDENHEIDSKAAL.....	168
BYLAAG J: FIGURE MET BUITELYNE.....	170
BYLAAG K: SKETS VAN “EK EN MY STOKPERDJIES”	172
BYLAAG L: SKETS VAN “DIT IS EK”	179
BYLAAG M: FIGURE SONDER GESIGTE.....	187
BYLAAG N: FIGURE MET GESIGTE.....	189
BYLAAG O: NETWERKE.....	191
BYLAAG P: UITTREKSEL UIT EEN DEELNEMER SE DATA, KODES, FAMILIES EN NETWERKE.....	212